
НАУЧНИ СКУП
КЊИЖЕВНО ДЕЛО
ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА
– Књига резимеа –



Ужице,
28. септембар 2018.

КЊИЖЕВНО ДЕЛО ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА
– Књига резимеа –

Издавач

ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У УЖИЦУ

За издавача

др Снежана Маринковић

Главни и одговорни уредник

др Снежана Маринковић

Програмски уредник

др Љиљана Костић

Програмски одбор

др Снежана Маринковић (Педагошки факултет у Ужицу),
др Милош Ковачевић (Филолошко-уметнички факултет у Крагујевцу),
др Александар Милановић (Филолошки факултет у Београду),
др Горан Максимовић (Филозофски факултет у Нишу),
др Славко Петаковић (Филолошки факултет у Београду),
др Мирјана Стакић (Педагошки факултет у Ужицу)

Организациони одбор

др Љиљана Костић, мр Бранко Поповић, др Далиборка Пурић,
др Оливера Марковић, др Светлана Терзић, др Мирјана Чутовић,
Александра Бјелић

Организатор

Универзитет у Крагујевцу, Педагошки факултет у Ужицу

Лектор

Александра Бјелић

Техничко уређење

РЦ Педагошког факултета у Ужицу

Штампа

Издавачко предузеће „Епоха“, Пожега

Тираж

50 примерака

Ужице, 2018.

ISBN: 978-86-6191-052-4

**УНИВЕРЗИТЕТ У КРАГУЈЕВЦУ
ПЕДАГОШКИ ФАКУЛТЕТ У УЖИЦУ**

**НАУЧНИ СКУП
КЊИЖЕВНО ДЕЛО
ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА**

– Књига резимеа –

Ужице,
28. септембар 2018.

Милица М. Алексић
Универзитет у Нишу
Филозофски факултет

**МОДЕРНА МИТОЛОГИЈА: УЈДУРМЕ И ЗВРЧКЕ
ИЗ АНТИЧКЕ ГРЧКЕ ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА**

У раду ће бити анализирани стилске и жанровске особности дела Љубивоја Ршумовића *Ујдурме и зврчке из античке Грчке*. Специфично транспонување митолошке грађе у ово прозно уметничко дело чини да оно измиче сваком чврстом жанровском одређењу. Озбиљност и узвишени стил мита бивају замењени хумором, фантастиком, нонсенсом, неологизмима и другим облицима вербалног поигравања, што је наговештено већ и самим насловом дела и поднасловима његових поглавља. Према су ове стилске особине очекиване у књижевним делима намењеним деци, *Ујдурме и зврчке из античке Грчке* дело је намењено одраслом читаоцу. Рад ће указати и на важност паратекста за уметничку мотивацију дела, али и за рецепцију од стране читалаца. У раду ће бити коришћени теорија рецепције, структуралистички и нараторолошки метод.

Александра П. Бјелић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

**ПРИЛОГ ПРОУЧАВАЊУ ФОЛКЛОРНИХ
ЕЛЕМЕНАТА У ПОЕЗИЈИ ЗА ДЕЦУ
ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА**

У раду се на примеру песама из збирке *Још нам само але фале* испитује удео фолклорних елемената у поезији Љубивоја Ршумовића. У текстовима се препознају елементи демонолошког предања, народног веровања и кратких говорних облика. Посебна пажња посвећена је односу усменог и писаног у поменутој песничкој збирци на примерима демонолошких бића која се у њој појављују.

Татјана Б. Богојевић
Библиотека Матице српске
Нови Сад

**ГРАЂА ЗА БИБЛИОГРАФИЈУ
ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА (1957–2018)**

Грађа за библиографију Љубивоја Ршумовића (1957–2018) обухвата монографске публикације и прилоге објављене у монографским и серијским публикацијама. Библиографски опис рађен је према Међународном стандарду за библиографски опис монографских публикација ISBD(M), а прилози у монографским и серијским публикацијама према Упутству за примену ISBD у опису компонентних делова. Осим уводног дела и библиографских јединица, грађа садржи и регистре (именски регистар, регистар књига и прилога, регистар монографских публикација у којима су објављени прилози и регистар серијских публикација у којима су објављени прилози). Распоред библиографских јединица је хронолошки – према години издања, а у оквиру исте године јединице су сортиране према наслову, азбучним редом. Сва имена, наслови и појмови у регистрима везани су за број библиографске јединице у којој се налазе.

Драган Б. Бошковић
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

КАО ДА ТО НИЈЕ НИШТА
или
ОД ИГРЕ ДО СЛОБОДЕ:
ПОЕТИКА РШУМА У СРПСКОЈ
КЊИЖЕВНОСТИ

Рад ће бити усмерен ка испитивању модернизацијских књижевних и културних момената у делу Љубивоја Ршумовића. Од смисла игре у конституисању фикције и искуства оног „ништа“ овога света, па преко поигравања интертекстуалним и интеркултурним обрасцима, до хуманистичке утопије слободе, покушаћемо да опишемо поетику Ршумовићевог стваралаштва као поетику модернистичке књижевности уопште, и указати на додирне тачке његове поетике и поетике српских писаца двадесетог века (Растко Петровић, Црњански, Андрић, Киш...).

Поетиком ршума називамо сва трагања, разигравања, експерименте, ломове и сву агресивност коју је, у најпозитивнијем смислу, српска књижевност и култура од авангарде до данас поетички исказала да би себе конституисала као врхунску литературу и културу. Поетика ршума себе пацификује у Ршумовој поетици, са којом је компатибилна у сваком фикционом, поетичком и вредносном смислу. У Ршумовој поетици која је у себе асимиловала целокупан културни простор, од популарне до високе културе, од забаве, разбиграге и игре до пресудних културолошких знакова. У, дакле, Ршумовој поетици као оном благом лицу поетике ршума српске књижевности и културе.

Јелена П. Вељковић Мекић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача
Пирот

**ПОЕЗИЈА ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА:
ПРАВО НА ДЕТИЊСТВО**

У овом раду извршена је анализа песама Љубивоја Ршумовића како би се утврдио однос естетских и васпитних елемената његове поетике. Познато је да је Ршумовић, пре свега, песник игре, маште, хумора и оптимизма, због чега и јесте један од омиљених песника дечје читалачке публике. У свом песничком проседеу Ршумовић се често служи поступком онеобичавања, деконструкцијом стварности и реконструкцијом бајковитости, при чему се, с једне стране, задржава на спознајном и емотивном нивоу детета, док се, с друге стране, ослања на искуство и промишљање, које се односи с пуним поштовањем према детету и детињству, истовремено опомињући одрасле на неприкосновене вредности које дете и његово доба поседују. Иако ће песник увек пре дати свој глас несташлицима, шалама и играма него неком претерано строгом реду, раду и дисциплини, то никако не значи да не заговара или да доводи у питање опште прихваћене вредности и квалитете. Стога се и у његовом песничком опусу региструје низ песама које се могу читати у поучном кључу, али се у њима поука схвата као нуспродукт, нешто што је секундарног значаја и као сегмент књижевног текста оваплоћен не кроз тенденциозност, већ кроз поетску игру која је изродила озбиљност поруке. Потпуно разумевање дечјег света огледа се у препознавању и признавању дечје самозадовољности и обитавања у тренутку, потребе за интимом, тајним играма и скривеним жељама. Закључује се да је Ршумовићев сензибилитет истоветан са дечјим, што резултира поетичким принципом који отеловљује свеприсутност детета као јединог релевантног регулатива поезије за децу.

Милена С. Зорић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача
Нови Сад

ЈЕЗИЧКА ИГРА У ЗБИРЦИ *МА ШТА МИ РЕЧЕ*

Прво издање збирке поезије за децу *Ма шта ми рече* изашло је 1971, последње 2017. и све време ове су песме несмањеним интензитетом вољене, читане, слушане, певане, рецитоване. Када се збирка појавила, за њу је речено да је у поезију за децу увела проскрибоване речи. Циљ овога рада јесте да се утврди који би то лексички слојеви, у контексту поезије за децу, могли бити „проскрибовани“, односно, шта је то што те одређене лексеме чини таквима. Сматрамо да је, играјући се речима, и њиховим лексичким потенцијалом, оним што се од речи може „направити“, Љубивоје Ршумовић и децу позвао на игру, а она су то разумела и радо прихватила.

Марија К. Ивановић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

МУЗИЧКЕ ИГРЕ У ПОЕЗИЈИ ЗА ДЕЦУ ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

Музичка игра представља мултимодалну активност у којој се различите комбинације ритмичног говора, покрета и гестова, вокализација и песама преплићу; која тече и често је фрагментарна и која се пре трансформише него само понавља. Састоји се од активности које омогућавају деци да истражују, импровизишу и стварају уз помоћ звука, али може укључивати и истраживање вокалних, инструменталних и звукова из окружења, као и начина на који се ти звуци стварају. У току музичке игре деца природно реагују на музику, текст, ритам и позитивне друштвене интеракције.

Полазећи од чињенице да се многи аутори слажу да је игра важан чинилац савремене поезије за децу (остварен у језику, избору тема, форми и садржини ових песама), основна идеја рада била је да се из стваралаштва за децу Љубивоја Ршумовића изабере неколико песама које су садржајем, структуром, ритмом и римом, мелодичношћу стихова, прикладне за децу предшколског узраста. Изабране песме су прво анализирани из угла датих компоненти, имајући у виду да управо поетски језик, уметничка форма и садржина представљају најважније елементе структуре сваког књижевног дела (Duran i sar., 1988: 264), али и значајне конструктивне факторе стиха и носиоце његове музикалности. У завршном делу рада песмама је додата инструментална пратња на дечјим музичким инструментима, која омогућава да се, уз упутства, искористе за различите врсте игара у току музичких активности у предшколској установи.

Драган Јовановић Данилов
Београд

ЉУБИВОЈЕ РШУМОВИЋ ИЛИ СЈАЈ НА ПРАГУ

Предмет овог рада јесте Ршумовићева поезија „за одрасле“, која је великим делом остала по страни, будући да је Љубивоје Ршумовић углавном тумачен као дечји песник. Посебан део његовог поетског бављења чине збирке песама *Сјај на прагу*, *Не вуците ме за језик*, *Опасан сведок* и *Гујина стена*, у којима развија једну аутентичну пројекцију дома и завичаја. Својим већим делом поезија Љубивоја Ршумовића упућује на дух народско-сеоске подсвести, али и на оно што Мирча Елијаде назива „мит о вечном повратку“.

Марина В. Кебара
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

**ПРЕЦЕДЕНТНОСТ ДЕЧЈЕГ НОНСЕНСА И
ЈЕЗИЧКЕ ИГРЕ У ПОЕЗИЈИ ЉУБИВОЈА
РШУМОВИЋА**

Предмет нашег истраживања је прецедентни модел дечјег нонсенса (парадокс, контраст, изокреталице) и језичке игре (ЈИ) у функцији прото-текста (текста-донора) или денотата првог реда у поређењу са уметничким дискурсом одраслих на материјалу поезије Љубивоја Ршумовића, чије поетске текстове разматрамо у функцији текста-рецепијента, односно денотата другог реда. Примере дечјих нонсенских форми и ЈИ, базираних на својству полифункционалности дечје говорно-реторичке парадигме, као темељним условом прецедентности, ексцерпирани смо из дечјих оригиналних творевина сакупљених у књигама К. Чуковског *Од друге до пете*, Ј. Ј. Змаја *Зелени миш* и В. Рупник-Раичић, Б. Нешића *Оловка пише срцем*. У раду вршимо (психо)лингвостилистичку и лингвокогнитивну функционалну анализу истраживаног корпуса са задатком описивања поступака прекодирања смислова прецедентних феномена у поезији Љ. Ршумовића, а у циљу издвајања, класификације и описа два типа дечје ЈИ у функцији прецедента поетског текста: 1) ЈИ са семантичким трансформацијама у форми језичких антиномија (нонсенс), у чијој подлози се налазе *атрактивна функција* и *функција генерисања смисла* (примарност садржаја у односу на форму); 2) ЈИ заснована на унутрашњој форми речи и метајезичкој рефлексiji, односно структурно-семантичким параметрима, у чијој подлози се налазе *информативно-номинативна* и *вредносно-оријентациона функција* (корелативност форме и садржаја).

Ненад Р. Кебара
Издавачко предузеће „Лира“
Крагујевац

ДРУГОСТЕПЕНОСТ МОРАЛНЕ ПОУКЕ У РШУМОВИЋЕВОЈ ПОЕЗИЈИ ЗА ДЕЦУ

Циљ рада је да на примерима песништва Љубивоја Ршумовића покажемо како се од првобитне утилитарне улоге с почетака историје српске књижевности за децу дошло до поезије у којој је морално-педагошка тенденција постала делом књижевне структуре. Тиме се свет песме, који се раније битно ослањао на социјалне принципе, издвојио у аутономну стварност уметничког дела, која својом унутрашњом уређеношћу делује на њену етику. У Ршумовићевим песмама то је постигнуто елементима књижевног поступка: фигуративношћу језика, трансформацијом жанрова, неубичајеним спајањем и конкретизацијом елемената реалног света, као и метафоризацијом тривијалних чињеница живота. Важан услов пријемчивости таквога текста и његових порука представљају хумор и каламбур, будући да се тако достижу исправни морални циљеви, али се супротставља досади присиле и неслободе.

Милош М. Ковачевић
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

СТИЛСКО-ЈЕЗИЧКЕ ДОМИНАНТЕ У ЗОВУ ТЕТРЕБА ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

Циљ рада је да се, применом лингвостилистичког метода, издвоје и опишу стилско-језичке доминанте у збирци песама *Зов тетреба* Љубивоја Ршумовића. У збирци статус доминанте имају два типа стилско-језичких поступака: а) поступак деривације параномазијских текстостилема, који подразумева да је параномазија основни критеријум диференцирања песама-текста, и б) поступак супституисања дисфемизама, који се огледа у начинима замене интердукцијских („непристојних“) језичких израза различитим типовима еуфемизама (лексичким, перифразним, ретиценцијским или апросдокетонским).

Будући да се основ литерарности већине песама у овој Ршумовићевој збирци препознаје у начинима замене интердукцијских речи и израза, у централном делу рада биће издвојени и осветљени сви (под)типови њихове еуфемизације. Друкчије речено, циљ рада јесте издвојити доминантне стилематичне поступке творбе текстуалних еуфемизама (најчешће еротонима), као и критеријуме њихове стилогености, тј. уметничке вредности.

Љиљана С. Костић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

САТИРА У ПОЕЗИЈИ ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

Предмет рада јесу сатиричне песме Љубивоја Ршумовића, објављене у збирци *Обад* (1987), као и у другим збиркама овог аутора. У њима доминира критички став према стварности и друштвеним феноменима. Сатирично значење у овим песмама најчешће је постигнуто иронијом и пародијом.

Циљ рада јесте да се покаже да се Ршумовић својим сатиричним песмама надовезује на генерацију српских сатиричара, афирмисаних шездесетих и седамдесетих година 20. века, који су у својим делима критички сагледавали друштвене и индивидуалне појаве и социјалне проблеме, чиме су желели да допринесу њиховом отклањању.

Gordana M. Ljubicic
University of Kragujevac
Faculty of Education in Uzice

IS IT POSSIBLE TO TRANSLATE POETRY?

The paper considers pros and cons of translating literary works, poetry in the first place. There are some issues that every good translation must fulfill and that a person must possess if he/she wants to be a translator of literary works. When translating poetry the translator must decide what is it that makes the essence of a poem – its meaning or its structure and how to convey the former without breaking the latter and vice versa. The paper also gives the examples of the poems written by Ljubivoje Rsumovic and translated into English, and tries to answer the question of whether the translations given are true to the original and to what extent.

Јован М. Љуштановић

Висока школа струковних студија за образовање васпитача
Нови Сад

**ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦУ ЉУБИВОЈА
РШУМОВИЋА
И ИСТОРИЈА СРПСКЕ ПОЕЗИЈЕ ЗА ДЕЦУ**

Рад проблематизује тврдњу Душана Радовића изречену у предговору *Антологије српске поезије за децу*: „Један циклус поезије за децу завршен је, и то славно. Од Змаја до Ршумовића. Нови циклус почеће од Ршумовића и завршиће се песницима који још нису рођени“. На конкретној песничкој грађи, као и на њеној критичкој рецепцији, проверићемо колико има смисла описивати песничко дело Љубивоја Ршумовића дијахронијским појмовима: крај, почетак, континуитет, дисконтинуитет, иновација, традиција.

Снежана С. Маринковић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

Љиљана С. Костић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

РШУМОВИЋЕВА ПОЕЗИЈА ЗА ДЕЦУ У КОНТЕКСТУ ОБРАЗОВАЊА ЗА ПРАВА ДЕТЕТА

У раду се посматра поезија за децу Љубивоја Ршумовића у контексту образовања за права детета. Проблем дечјих права један је од фундаменталних проблема педагошке теорије и праксе. Основне компоненте модела детета које нуди *Конвенција о правима детета* тичу се детета као личности, његовог односа са другима око себе и односа дете – заједница. С тим у вези, у раду је акценат на *Буквару дечјих права*, али и на другим песмама у којима је Ршумовић директно и индиректно полемисао с традиционалним концепцијама и представама о детету и залагао се за поштовање детета и слободно одрастање.

Бране Р. Микановић
Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет

ПЕДАГОГИЈА ДОЖИВЉАЈА У КЊИЖЕВНОМ ДЈЕЛУ ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

Последњих деценија све већи број педагога се бави педагогијом доживљаја или доживљајном педагогијом. У фокусу ове педагогије налази се искуствено учење и промовише се доживљај као елемент учења. На основу интеграције доживљаја, те рефлексije властитог искуства ефикасније се остварују исходи васпитања и образовања. Доживљајна педагогија садржаје проналази у: драми, глуми, бајкама, баснама, поезији, прози, музици, плесу, фолклору, спорту, гимнастици, еуритмији, односно у култури свакодневног живота и животу свакодневне културе. Већину наведених садржаја налазимо у богатом књижевном опусу Љубивоја Ршумовића. Циљ рада јесте да се на основу анализе дјела Љубивоја Ршумовића идентификују импликације за васпитање и доживљајну педагогију и да се укаже на величину педагогије човјека који пише дјечи у људима и за људе у дјечи, односно да се докаже да његова дјела одишу васпитном и просвјетитељском основом за доживљајну педагогију. Резултати истраживања показују да дјела Љубивоја Ршумовића креирају ситуацију или се на основу њихове интерпретације ситуација спонтано креира сама. У тим ситуацијама утапа се машта и експлорација дјетета и омогућава му да природно покрене акцију и само изнађе рјешење за проблем. Дружећи се са дјелом Љубивоја Ршумовића, мала дјеца постају велики истраживачи, њихов ум шири видике, њихова машта прераста у аутентично искуство које сваким новим доживљајем постаје обимније и интензивније. Доживљајна педагогија је васпитање за живот, она усмјерава, развија, оспособљава, охрабрује, она чува и његује. Таква су и књижевна дјела Љубивоја Ршумовића.

Живорад М. Миленовић
Универзитет у Приштини
Учитељски факултет у Призрену, Лепосавић
Бошко Љ. Миловановић
Универзитет у Приштини
Учитељски факултет у Призрену, Лепосавић

**ПРИМЕНА ИНОВАТИВНОГ МОДЕЛА
ХЕУРИСТИЧКЕ НАСТАВЕ НА ПРИМЕРУ
ОБРАДЕ ПЕСМЕ *ДОМОВИНА СЕ БРАНИ*
*ЛЕПОТОМ ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА***

Хеуристичка настава заснована је на учењу и учешћу ученика који проналазачким и истраживачким радом самостално, у пару или групи долазе до решења проблема и задатака и нових сазнања. За разлику од традиционалне наставе, настава према иновативном моделу хеуристичке наставе се планира, реализује и вреднује у обрнутом дизајну кроз четири стадијума. Најпре се идентификују очекивани резултати наставе и учења ученика. Потом се предвиђају докази да ће очекивани резултати бити остварени. Планирање искуства активног учења и делотворног поучавања представља трећи стадијум. На крају се обезбеђују дидактичка средства за реализацију наставе. Практична примена овог модела у млађим разредима основне школе приказана је у раду на примеру обраде песме *Домовина се брани лепотом Љубивоја Ршумовића* у настави српског језика и књижевности у трећем разреду. Микроструктура плана наставног часа подразумева реализацију наставне јединице у седам корака. На крају наставног часа идентификују се исходишни и процесуални квалитети наставе и учења ученика. Приказан модел и остали иновативни модели свакако би допринели ефикасности наставе и учења ученика уколико би их учитељи примењивали у свом раду. Да би се то постигло, у раду је указано на значај и потребу оспособљавања учитеља за реализацију наставе према иновативним моделима.

Жарко Н. Миленковић
Универзитет у Новом Саду
Филозофски факултет
Дом културе, Грачаница

ПЕСМЕ О СМРТИ ДЕСАНКЕ МАКСИМОВИЋ И ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

У раду ћемо се бавити песмама о смрти двоје великих (апсолутних) песника Десанке Максимовић и Љубивоја Ршумовића. Наша анализа биће спроведена на примерима из песничких збирки *Немам више времена* (1973) Десанке Максимовић и *Земља хода земљом* (2015) Љубивоја Ршумовића. Иако су двоје песника, у свету књижевности остала упамћена, пре свега као песници ведрих тонова, животне радости, песама за децу, песме о смрти, ипак, представљају важан сегмент у њиховом стварању за одрасле. Остаће упамћене песме Десанке Максимовић „Немам више времена“, „Опорука“, „Заборављени лист Библије“, „Месечина у Бранковини“, као и незаобилазна, антологијска песма „Земља јесмо“, за чије стихове „Земља јесмо / Остало су све привиди“ Никола Милошевић каже да би их требало урезати у камен модерног здања, као својеврсну опоруку, мудру мисао. Љубивоје Ршумовић, такође, већ самим насловом збирке указује на то какве мисли заокупљују песника, а стихови из песме „Завет“ су својеврсни императив модерном човеку – „Земља си / Ходај земљом“. Шта остаје иза песника после смрти – песме. „Ништа вам нећу оставити / сем речи стихом оковане“, пише Десанка Максимовић у песми „Опорука“, док Ршумовић у песми „Аутопортрет“ каже: „Ја сам / Урушена грађевина / Којој нема поправке / Под мојим рувинама / Цвили / Још неколико / Преживелих песама / Траже да их спасим“. Има ли места за песимизам, питамо се. Свакако да, али не за онај песимизам који смрт види као потпуно брисање свега, већ песимизам као осећање које се рађа из сазнања да је живот ипак леп.

Мирјана М. Миљковић
Основна школа „Бошко Буха“
Ивање

**БОГАТСТВО СТИЛСКОГ ИСКАЗА И ЈЕЗИЧКЕ
ИМАГИНАЦИЈЕ У ПОЕЗИЈИ
ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА**

Поезија Љубивоја Ршумовића, једног од најзначајнијих аутора у српској поезији за децу у последњим деценијама 20. и почетком 21. века, особена је по стилском исказу и начину уметничког обликовања. Овим радом желимо кроз аналитички приступ његовом поетском стваралаштву, који је саставни део наставних програма од 1. до 4. разреда основне школе, указати на богатство стила и језичку раскош, што чини поетски изказ Љубивоја Ршумовића оригиналним.

Циљ рада јесте да се укаже на све оне елементе стила и језика који су носиоци естетске снаге Ршумовићеве поезије. Игра, машта, хумор, рима, тематска разноврсност, само су неки од чинилаца којим је унапредио поетску мисао за децу и остварио живу комуникацију са најмлађим читаоцима. Језик који карактерише рефлексивност, метафоричност и оригиналаност јесте најближи суштини модерног поимања дечје речи. Модерно схватање песме и дечјег сензибилитета одликује велики број Ршумовићевих песама, али истовремено овај аутор има продуктиван однос и према традицији, на шта указују фолклорни елементи у његовом књижевном делу. На духовит начин спаја игру, машту и фантазију са озбиљним и реалним. Значајан број песама одликује наглашена дидактичка и морална тенденција, по чему се приближава Змајевој традицији.

Миливоје В. Млађеновић
Универзитет у Новом Саду
Педагошки факултет у Сомбору

ДРАМСКИ ТЕКСТОВИ ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

У раду се анализира Ршумовићев драмски опус за децу, разврстан у две групе. У првој је значајан број драмских дела (*Ау што је школа zgodна, Још нам само але фале, Мала школа рокенрола* итд.), која представљају сценско и музичко уобличење његове поезије за децу, на основу којих су у позоришту настале својеврсне кабаретске представе за децу, или мјузикл представе за децу, које су, било ритмички и мелодијски, било глумачки и ликовно, конципиране тако да имају снажно дејство на дечју публику. У другој групи су конзистентни и кохерентни драмски облици (*Успавана лепотица, У цара Тројана козје уши, Снежана и седам папуљака* итд.), који представљају Ршумовићево иновативно драматуршко читање сижеа класичне бајке. У изградњи ликовна Ршумовић поштује њихове одлике истакнуте у класичном узору, задржава јасну поларизацију на добре и зле, а вешто и одмерено додајући сваком типизираним лику понешто од особина „смртних и грешних“ свакодневних бића, постиже реалистичност и благу комику. Хумор настаје као последица пародијско-иронијског отклона према претходном стилу, стилу бајке. Надаље, у раду се наглашава да иновативну вредност у Ршумовићевим „преводима бајке“ на језик нашег века има језик јунака у којем се ненаметљиво преплићу стих и проза, архаични и савремени израз, узвишен говор, патетична фраза и језички каламбури. У закључку се истиче да је Љубивоје Ршумовић створио аутентична драмска дела која одишу поезијом и фином комиком, те да је схему класичне бајке стваралачки надоградио и тако обликовао драмску структуру вишеслојног значења.

Милка В. Николић

Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

Бојана М. Вељовић

Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

ЈЕЗИЧКО-СТИЛСКЕ ОДЛИКЕ ЗБИРКЕ ОБАД ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

У раду се разматрају језичко-стилске одлике песама у збирци *Обад*, која садржи сатирични опус овог писца. Приступ је лингвостилистички, што подразумева да се издвајају стилематички поступци по којима је особена сатирична поезија у збирци *Обад*.

Ршумовићевска сатира осветљава се у контексту *ужичког хумора*. Очекивано је да се Ршумовић у одређеној мери надовезује на завичајни хумор, али и да га превазилази.

У овим песмама, поред семантостилема, стилогену вредност имају *паремолошке* и *афористичке* форме, које су: (1) по пореклу супротстављене (паремије су део фолклорног стваралаштва, а афоризми су ауторске творевине); (2) али сродне по оштроумности и стилској ефицијентности.

Зорана З. Опачић
Универзитет у Београду
Учитељски факултет

РШУМОВИЋЕВО ДОБА –
МЕСТО И ЗНАЧАЈ ПОЕЗИЈЕ ЗА ДЕЦУ
ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

У својој *Антологији* из 1984. Душан Радовић је издвојио Љубивоја Ршумовића као најзначајнијег савременог песника од ког ће почети нови развојни лук српске поезије за децу. Пошто се Ршумовић до половине 80-их већ етаблирао као значајан песник за децу, то значи да његова поезија постоји као „копча“ између обнове модернизма у послератној, радовићевској поезији и савремене, пострадовићевске песничке етапе.

У раду ћемо показати на који начин поезија Љубивоја Ршумовића произилази из традицијског низа а у ком смислу је иновира и усложњава. Својим продуктивним односом према усменој традицији, изменом слике детињства, применом нонсенса, парадокса, апсурда, пародијским обеснаживањем утврђених песничких, али и друштвених правила, поигравањем са формом и језиком песме, у шта спада и укључивање непесничких елемената (градског аргоа и медијског језика и стила) у певање, Ршумовић врши снажан утицај на савремене песнике 21. века. Дакле, намера нам је да утврдимо у којој мери се период од 70-их година може назвати *Ршумовићевим добом*.

Тихомир Б. Петровић
Универзитет у Новом Саду
Педагошки факултет у Сомбору

**ДЕЛО ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА – ВИША
ШКОЛА ПОУЧНОСТИ**

Осим игре и забаве, чудесно маштовит свет Љубивоја Ршумовића пружа малом читаоцу нека сазнања, потпомаже улазак у истинске животне вредности. Песничко дело српског песника својим благотворним дејством полаже темеље за интелектуално узрастање, јача свест младог бића, уздиже мисао на једну вишу тачку посматрања.

Дејствена пројекција најјача је на чисто језичком плану. Реч је о необичној визији света детињства у служби поетске дидактике.

Далиборка С. Пурић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу
Мирјана М. Чутовић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

КЊИЖЕВНО ДЕЛО ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА У ФУНКЦИЈИ РАЗВИЈАЊА ТОЛЕРАНЦИЈЕ И УВАЖАВАЊА РАЗЛИЧИТОСТИ

Толеранција и поштовање различитости представљају вредности којима тежи савремено друштво, нарочито у време када се, са једне стране све више препознаје важност глобалне повезаности на свим нивоима, а са друге стране све је присутније суочавање са различитим облицима супротстављености – социјалне, културне, политичке, идеолошке, које резултирају бројним изазовима и претњама. Школа као важан елемент социјализације треба да обезбеди позитивно окружење у оквиру кога се подстиче развој социјалне компетенције деце и младих. У том смислу, један од задатака наставе књижевности у млађим разредима основне школе јесте да се ученицима омогући да у процесу развоја емоционалних и социјалних вештина науче да уважавају природу различитости између појединаца и група са којима долазе у контакт. Аутори се у раду баве испитивањем могућности развијања толеранције и уважавања различитости код ученика млађег школског узраста посредством књижевног стваралаштва Љубивоја Ршумовића, са посебним освртом на методички аспект тумачења садржаја у функцији образовања о толеранцији и образовања за толеранцију. Пошто Ршумовићев књижевни опус који отвара могућности развоја емоционалних и социјалних вештина у домену поштовања различитости превазилази оквире наставног програма српског језика, пред учитељем је комплексан задатак инкорпорирања ових садржаја у наставу, у циљу стварања школске климе погодне за развој социјалних компетенција ученика.

Душица М. Рацковић
Основна школа „Војвода Мишић“
Пецка

ДИЈАЛОГ СА ДЕТИЊСТВОМ КАО ФЕНОМЕН КЊИЖЕВНОГ РАДА ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

Полазећи од чињенице да стваралаштво Љубивоја Ршумовића карактерише жанровска и поетичка разноликост, овим радом желимо указати на вредност и значај његових прозних и поетских остварења у којима су дете и детињство централна тема. Кроз аналитички осврт на књижевни опус Љубивоја Ршумовића у наставним програмима за узраст од 1. до 4. разреда основне школе образложићемо вредности прозних и поетских текстова и њихову наставну сврховитост. Посебна пажња посвећена је остварењима кроз које Ршумовић води дијалог са детињством, у коме живи истим оним жаром као и када је био дете.

Циљ рада јесте да испитамо погодности избора Ршумовићевих текстова у уџбеничкој литератури за остваривање васпитних и функционалних задатака наставе и да истражимо утицај медијске популаризације Ршумовићевих песама на њихово тумачење у настави.

Кристинка И. Селаковић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

**МОТИВ МИТСКИХ БИЋА У ПОЕЗИЈИ
ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА КАО ПОДСТИЦАЈ
ЗА ЛИКОВНО СТВАРАЛАШТВО УЧЕНИКА
МЛАЂЕГ ШКОЛСКОГ УЗРАСТА**

У раду се са методичког аспекта разматра могућност тематске корелације и интеграције садржаја између наставних области *ликовне културе* и *српског језика* у функцији подстицања креативног изражавања у настави ликовне културе у млађим разредима основне школе. За потребе овог истраживања изабрана је збирка песама *Још нам само але фале* Љубивоја Ршумовића, где се појављују митска и измишљена бића из традиције српског народа, која могу бити подстицај за ликовно стваралаштво ученика. Поезија Љубивоја Ршумовића је блиска деци и њиховом поимању света, посебно када се у песмама појављују чудесни и нестварни ликови чиме се код деце подстиче и провоцира машта и радозналост. Проблем истраживања јесте да ли деца могу да промене уобичајено доживљавање аждаје, але, змаја и бабароге, која су присутна у народној традицији нашег народа, и како ликовно, на креативан начин, да их представе. Циљ је да се испита колико поезија Љубивоја Ршумовића може допринети да ученик сагледа и другу страну страшних створења из српске традиције и предања, а ликовни израз удаљи од стереотипног и пуког илустровања тих бића. Предложен је одговарајући методички сценарио за час *ликовне културе*, где је предвиђена *метода* која се заснива на учачању и анализа ликовних појмова и проблема комплементарног контраста боја на примеру вербалног, невизуелног подстицаја. У истраживању је као техника прикупљања података изабрана анализа документа, тј. дечјих ликовних радова.

Мирјана М. Стакић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу
Сања М. Маричић
Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

ПОЕЗИЈА ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА КАО ИНТЕГРАТИВНИ ЕЛЕМЕНТ ПОВЕЗИВАЊА СРПСКОГ ЈЕЗИКА И МАТЕМАТИКЕ

У раду испитујемо поезију за децу Љубивоја Ршумовића као интегративни елемент повезивања српског језика и математике. На примерима конкретних песама показујемо како поетски текст постаје функционални језички предлог који представља полазиште у остваривању интегрисаних образовних и васпитних циљева српског језика и математике на различитим нивоима образовања: почев од почетног математичког образовања и развоја говора на предшколском узрасту па до наставе српског језика и наставе математике у млађим разредима основне школе. Сложеност приступа се, у зависности од узраста ученика, повећава (од игроликих активности на предшколском узрасту па све до сложенијих облика проблемске и истраживачке наставе у основној школи). Знања која се стичу на овај начин су вишеструко функционална, у првом плану је њихово разумевање и примена у новим околностима јер језичке и математичке категорије губе своју апстрактност. Истовремено, квалитет поетских текстова Љубивоја Ршумовића подстиче креативност и маштовитост ученика, развија естетски укус и сензибилитет и у функцији је развијања читалачких навика.

Јулијана С. Стевановић
Универзитет у Крагујевцу
Филолошко-уметнички факултет

СТИЛСКО-ЈЕЗИЧКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ ПРОЗНИХ ДЕЛА ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА

Тема овог рада јесте утврђивање стилско-језичких карактеристика прозних дела Љубивоја Ршумовића. Циљ нам је да испитамо које су стилске доминанте појединих Ршумовићевих прозних остварења, те смо за корпус изабрали збирке приповедне прозе: *Видовите приче*, *Сунчање на месечини*, *Три чвора на трепавици*, као и бајку *Тајна ледене пећине*. Поредећи стилске карактеристике ових жанровски различитих прозних остварења, желимо утврдити које су сличности, а које разлике међу њима.

Маја Р. Ћалић

Универзитет у Крагујевцу
Педагошки факултет у Ужицу

Јелена Р. Гркић Гинић

Универзитет у Крагујевцу
Факултет педагошких наука у Јагодини

ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП У ОБРАДИ ПЕСАМА ЉУБИВОЈА РШУМОВИЋА У НАСТАВИ МУЗИЧКЕ КУЛТУРЕ

Рад се бави применом интегративног приступа у обради песама Љубивоја Ршумовића у настави музичке културе.

Садејство елемената музике и поезије омогућава деци комплексан уметнички доживљај, а њихова интеграција изузетно квалитетну подлогу за остваривање интердисциплинарног учења, нарочито у раном школском узрасту. На примерима конкретних песама показује се како структурално повезивање литерарних, музичких, ликовних, драмских и других елемената у настави музичке културе подстиче маштовитост и креативност код деце.

Истакнута је улога учитеља, у интегративном приступу обраде песама на поетски текст Љубивоја Ршумовића, како са предметним садржајима у разредној настави тако и са доступним мултимедијалним садржајима ван наставе.

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41.09 Ршумовић Љ.(048)
821.163.41.09-93(048)

НАУЧНИ скуп књижевно дело Љубивоја
Ршумовића (2018 ; Ужице)
Књига резимеа / Научни скуп књижевно дело
Љубивоја Ршумовића , 28.
септембар 2018., Ужице ; [главни и одговорни
уредник Снежана Маринковић]. -
Ужице : Педагошки факултет, 2018 (Пожега :
Епоха). - 33 стр. ; 21 cm

Тираж 50.

ISBN 978-86-6191-052-4

а) Ршумовић, Љубивоје (1939-) - Поетика -
Апстракти б) Дечја
књижевност - Апстракти
COBISS.SR-ID 267994380